

EDUARD TUBIN

KOGUTUD TEOSED

V seeria

XXII köide

Kammeransamblid

Kvartetid

Koostanud ja toimetanud
Vardo Rumessen

KOMMENTAARID

LÜHENDID

ETW	Eduard Tubina Helitööde Temaatilis-bibliograafiline Kataloog The Works of Eduard Tubin. Thematic-Bibliographical Catalogue
EKHS	Eesti Kultuurkapitali Helikunsti Sihtkapital
GMF	Gehrmans Musikförlag AB
SMB	Statens Musikbibliotek (Rootsi Riiklik Muusikaraamatukogu)
ETMM	Eesti Teatri- ja Muusikamuuseum
EÜS	Eesti Üliõpilaste Selts
EMF	Eesti Muusikafond
HK	Harri Kiisa fond Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumis
VR	Vardo Rumesseni arhiiv

Allikates on antud ülevaade lõpetatud originaalkäsikirjadest ja helilooja elu ajal ilmunud trükiväljaannetest. Esialgseid ja visandlikke käsikirju ei ole reeglina arvestatud. Erandjuhtudel on nooditeksti võrreldud käsikirjaliste koopiatega. Kui käsikirjas on märgitud teose kirjutamise aeg ja koht, siis on need loetelus koos viitega käsikirja asukoha kohta märgitud. Trükitud teoste puhul on lisatud nende avaldamise aeg ja koht. Kui mõnes allikas on märgitud muukeelne pealkiri, siis on ka see ära toodud.

Esimesel kohal (A) on märgitud kõige hilisem originaalkäsikiri või trükiväljaanne, mis on võetud käesoleva väljaande aluseks. Seejärel on nimetatud varasemad käsikirjad või trükiväljaanded (B, C jne.). Juhul kui on kasutatud mõnda kohta varasemast käsikirjast, siis on see eraldi kommenteeritud.

Kommentaari osas on piiratud allikate loetelu ja nende üldise kirjeldusega koos olulisemate kommentaaridega, kus on ära toodud peamised erinevused lõpetatud käsikirjade vahel. Täiemahulised kommentaarid on avaldatud internetis. Erinevusi mustanditega pole kommenteeritud.

Klaverikvartett ETW 59

Loodud 1929–1930

Klaverikvarteti käsikirjad asuvad ETMM-is (M319). Neist hilisem, puhtalt kirjutatud käsikiri kannab daatumit oktoober 1929 – märts 1930 ja see on võetud käesoleva väljaande aluseks (A). Lisaks on säilinud kaks pliiatsiga kirjutatud käsikirja, millest ühes puudub algus, teises aga teose lõpp. Peale originaalkäsikirjade on kasutatud Klaverikvarteti käsikirjalist koopiat (ETMM M319), mis on tehtud tundmatu noodikirjutaja poolt 1930tel aastatel ja milles esinevad mõningad väiksemad parandused ja täpsustused. Lisaks on kasutatud ka esimest trükiväljaannet, mis ilmus helilooja eluajal EMF väljaandel 1981.a. Poognatähistused on võetud käsikirjast (A).

A. Originaalkäsikiri ETMM (M319). Tiitel: Quatuor. 54 lk. Daatum: oktoober 1929 – märts 1930.

B. Originaalkäsikiri ETMM (M319). Pliiatsiga. Tiitel: Quatuor. 29 + 25 lk. Daatumita.

C. Käsikirjaline koopia ETMM (M319). Tiitel: Kvartett klaveriga. 62 lk. Daatum: 1929–1930.

D. Trükk: Klaverikvartett / Piano Quartet. Redigeerinud ja eessõna kirjutanud V. Rumessen. Partituur ja hääled. Tallinn, EMF, 1981 (40 lk.). Eessõna eesti, vene ja inglise keeles.

Takt 24

Hilisemas käsikirjalises koopias (C) on kirjutatud kaheksandikpaus ja kaks kuueteistkümnendiknooti. Originaalkäsikirjades (A, B) on klaveripartiis takti esimesel ja kolmandal löögil kirjutatud kaheksandikpaus ja kaks kaheksandikku, mida on arvestatud ka käesolevas väljaandes.

Taktid 32–40

Käsikirjades (A, B) puuduvad klaveripartiis vasakus käes kaheksandiknootide alumised noodivarred ja lipud. Need on lisatud toimetaja poolt taktide 207–217 alusel.

Taktid 41–52 Käsikirjades (A, B) on viulipartii kuueteistkümnendiknoodid ühendatud kaarega kahekaupa. Käsikirjalises koopias (C) on viimasele kuueteistkümnendiknoodile lisatud *stacc.*

Takt 201–202 Käsikirjades (A, B) on 1. viiuli partii kirjutatud pausid. Viiulipartii on lisatud toimetaja poolt analoogia põhjal teiste keelpillidega arvestades üldist kõlavust (kõik keelpillid mängivad unisoonis).

Taktid 203–206

Käsikirjades (A, B) on 1. viiuli partii kirjutatud oktaav madalamalt. Toimetaja poolt on viulipartii nendes taktides esitatud oktaav kõrgemalt arvestades üldist kõlavust.

Takt 206

Käsikirjades (A, B) puudub klaveripartiis paremas käes teisel löögil olevas akordis diees *a* ees. Lisatud toimetaja poolt.

Takt 222

Käsikirjas (A) ja käsikirjalises koopias (C) on tšellopartii teisel löögil kirjutatud *cis*. Ilmselt on see viga ja peab olema *c* nagu on varasemas käsikirjas (B).

Takt 224

Käsikirjas (A) ja käsikirjalises koopias (C) on vioolapartii teisel löögil kirjutatud *cis*. Arva-tavasti on see viga ja peab olema *c* nagu on varasemas käsikirjas (B).

Takt 281

Käsikirjas (A) on siin autori märkus: „Selles ja teistes kohtades tuleb *rit.* välja pidada pikalt, rõhutades mõlemat kaheksandikku, nagu oleks taktimõõt $\frac{4}{4}$ ”.

Takt 282

Käsikirjas (A) on märgitud *a tempo*, mis ilmselt on eksitus, kuna klaverifaktuuri muudatus eeldab siit alates mõõdukamat tempot võrreldes eelneva lõiguga. Varasemas käsikirjas (B) see märkus puudub. Märkus *Moderato assai* on lisatud toimetaja poolt.

Takt 288

Käsikirjas (A) on klaveripartiis teisel löögil viimane triool kirjutatud *h-dis*, peab olema *h-d* (bekaar puudub).

Takt 302

Käsikirjas (A) on vioolapartiis eelviimase kaheksandiknoodi *d* ees märgitud ekslikult bekaar, peab olema *des*, nagu on varasemas käsikirjas (B).

Taktid 327–332

Ühe varasema teadmata käsikirja üksikul säilinud leheküljel on need taktid noteeritud järgmiselt:

The image shows a musical score for measures 327-332. It consists of three systems of staves. The top system contains Violin I, Violin II, and Piano parts. The bottom system contains the Piano part. The tempo is marked "Lento, maestoso". The score features complex rhythmic patterns, including triplets and sextuplets. The key signature is three sharps (F#, C#, G#) and the time signature is 3/4. The score is written in a standard musical notation style with various dynamics and articulation marks.

Keelpillikvartett (Eesti pillilugudele)
ETW 64
 Loodud 1979

Takt 364

Käsikirjades (A, B) on viuli partiis teine kaheksandiknoot kirjutatud *b*. Toimetaja poolt on see noot otstarbekuse seisukohalt lähtudes asendatud kaheksandikpausiga.

Takt 373

Varasemas käsikirjas (B) on viulipartii *b* kirjutatud oktaav madalamalt võrreldes käsikirjaga (A). Toimetaja poolt on see noot otstarbekuse seisukohalt lähtudes asendatud kaheksandikpausiga.

Keelpillikvartett on kirjutatud EÜS tellimusel ja sellest on säilinud üks pliatsivisand ning transparentpaberile kirjutatud käsikiri, mis kannab kuupäeva: Handen, 19. mai 1979. Viimane on võetud käesoleva väljaande aluseks.

A. Originaalkäsikiri transparentpaberil SMB koos häälepartiidega. Tiitel: Kvartett. 32 lk. Pühendus: „Tillägnas EÜS” (Pühendatud EÜS-le). Daatum: Handen, 19. mai, 1979.

B. Originaalkäsikiri SMB. Pliatsivisand. 17 lk. Pealkiri puudub. Daatum: Handen, 4. mai 1979.

II osa

Taktid 1–4

Siin on kasutatud Kuusalust pärit rahvaviisi „Üö tuleb, pimejä jouab”:

Veeretades

1-2 Üö tu - leb pi - me - ja jou - ab
ja tu - leb on - nis oh - tu - ka - ne.

Herbert Tampere. Eesti rahvalaule viisidega V. Tallinn, 1965, lk. 139, nr. 101.

Taktid 9–12

Siin on kasutatud tuntud rahvaviisi „Kivikasukas”:

Herbert Tampere. Eesti rahvapillid ja rahvatantsud, Tallinn, 1975, lk. 189 nr. 227.

III osa

Taktid 84–87

Siin on kasutatud Kuusalust pärit torupillilugu:

Herbert Tampere. Eesti rahvapillid ja rahvatantsud. Tallinn, 1975, lk. 154 nr. 169.

IV osa

Taktid 1–6

Fuuga aluseks on Amblast pärinev „Mustlase-tants”:

Herbert Tampere. Eesti rahvapillid ja rahvatantsud. Tallinn, 1975, lk. 190, nr. 229.

Tubina ära kiri asub ETMM-is Fond M319:2/89.

Eleegia ETW 60

Kahele viiulile ja kahele tšellole

Loodud 1946

Eleegia on algselt kirjutatud kahele viiulile ja kahele tšellole ja sellest on säilinud kaks originaalkäsikirja, millest hilisem kannab daatumit 1946 ja see on võetud käesoleva väljaande aluseks. Teos ilmus trükist kirjastuse Nordiska Musikförlageti väljaandel Stockholmis 1996.a. Teosest on ilmunud ka Kaljo Raidi seade keelpilliorkestrile kirjastuse Nordiska Musikförlageti väljaandel 1995.a. Umbes samal ajal on helilooja Kaljo Raid asendanud 1. tšello partii vioola partiiga, mis on siin trükitud koos 1. tšello häälepartiiga.

A. Originaalkäsikiri transparentpaberil GMF koos häälepartiidega. Tiitel: 2 lk. Daatum: 1946.

B. Originaalkäsikiri HK fondis ETMM (M483). Tiitel: Eleegia. 2 lk. (29 takti). Daatumita.

C. Trükk: Elegy for two violins and two violoncellos. Score. Stockholm: Nordiska Musikförlaget, 1996. 2 lk.

D. Kaljo Raidi kirjutatud violapartii VR arhiivis.

Takt 9

Hilisemas originaalkäsikirjas (A) on 1. viiuli partii teisel löögil kaheksandiknoot kirjutatud *c*. Arvatavasti on see viga ja peab olema *b*, nagu on kirjutatud varasemas käsikirjas (B). Parandatud toimetaja poolt.